

25681 SOCIETATS AGRÀRIES TRADICIONALS A LA MEDITERRÀNIA OCCIDENTAL: TREBALL, PARENTIU, RITUALS (GSEII; ALE).
Assignatura bimodal. Crèdits: 6.

Curs 2004-2005.

Professor: Fèlix Retamero

Segon quadrimestre. Horari: dimarts, de 15,30 a 17h; dijous, de 16 a 17,30 h.
Tutories: Dilluns i dimecres, d'11,30 a 13; dijous, de 17:30 a 18:30, prèvia cita.

Aquesta assignatura tracta del funcionament dels ordres pagesos extingits o en procés de ràpida extinció a la Mediterrània occidental. Per això, mitjançant una selecció de casos, s'explicaran els processos de treball, la gestió de la reproducció, la fixació i la transmissió de coneixements, els calendaris, les festes pageses, etc., d'ambdues ribes de la Mediterrània occidental, des de l'Edat Mitjana fins a l'època moderna.

TEMARI

- 1) Risc i especialitzacions. La famosa "trilogia mediterrània".
- 2) El culte i l'inculte. El bàcul de Sant Hilari i les serps.
- 3) Les pràctiques agràries medievals a l'Europa mediterrània: plantes, eines i calendaris.
- 4) El domini feudal sobre el treball i la reproducció dels pagesos. L'hegemonia de la família conjugal com estratègia colonitzadora.
- 5) Els inicis de les agricultures modernes. Com s'organitzava un mas: pràctiques agràries i hereus.
- 6) La il·lusió de la fertilitat perpètua. Els tractats agronòmics il·lustrats.
- 7) La família preindustrial. El conte del drac pobre que es volia menjar un cigró.
- 8) Les migracions de pagesos desposseïts. El cas de la colonització europea a Algèria.
- 9) Una migració antiga de pagesos organitzats: al-Andalus.
- 10) L'organització de l'espai pagès. Què era una tribu?
- 11) Les gestions de la reproducció dels grups pagesos al nord d'Àfrica. Dones guardades.
- 12) Homes savis i mercats. El trànsit de gent, de productes i de coneixements en un medi tribal.
- 13) Els calendaris pagesos nord-africans: feines i festes.
- 14) Una agricultura sense pagesos.

AVALUACIÓ: L'element principal d'avaluació (80%) serà la presentació escrita d'un treball de curs fet en grups de dues o tres persones. Per a la part restant de l'avaluació (20%) es tindrà en compte la nota de l'examen final presencial. Es recomana que els alumnes que segueixin a distància l'assignatura s'associïn amb persones que la cursin de manera presencial.

Al llarg del curs tindran lloc dos seminaris conduïts pels alumnes en hores de classe. Els temes proposats, sobre els quals es facilitarà una bibliografia inicial, són: "la noció de mediterraneïtat" i "honor, vergonya i dones ocultades".

La versió virtual de l'assignatura no inclou material docent elaborat pel professor, sinó una guia de treball amb indicacions bibliogràfiques sobre els diferents temes.

TEMA DEL TREBALL CURS: Elaborar un projecte de Parc Agrari en un espai pagès abandonat de la Mediterrània occidental. Aquest treball s'haurà de fer en equip (dues o tres persones). Consistirà en escriure una proposta de rehabilitació d'un espai agrari abandonat, real o fictici, però en qualsevol cas versemblant, amb la finalitat de convertir-lo en un lloc visitable pel públic i de transmetre alguns coneixements seleccionats. Els alumnes hauran de situar el lloc en qüestió i fer una descripció sumària de les pràctiques agràries que s'hi duïen a terme. A continuació, hauran de generar una proposta de continguts degudament argumentada.

LECTURES OBLIGATÒRIES

P. BOUDIEU, 1965, *Le déracinement. La crise de l'agriculture traditionnelle en Algérie*, Éd. de Minuit.

P. BOURDIEU, 1972, *Esquisse d'une théorie de la pratique*, Éd. du Seuil, imp. 2000.

J. GOODY, 1990, *The Oriental, The Ancient and the Primitive*, Cambridge University Press, cap. 12.

P. HORDEN; N. PURCELL, 2000, *The Corrupting Sea. A Study of Mediterranean History*, Blackwell (capítols diversos).

M. MAZOYER; L. ROUDART, 1997, *Histoire des agricultures du monde*, Éditions du Seuil, Paris, caps. VI; VIII-XI.

G. TILLION, 1966, *Le harem et les cousins*, Éditions du Seuil.

Dossier de textos que es podrà adquirir al servei de fotocòpies de la FTI.

SELECCIÓ DE BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA. Es completarà amb bibliografia específica de cada tema al llarg del curs.

F. BRAUDEL, *La Méditerranée et le Monde Méditerranéen à l'époque de Philippe II*, 2 vols.

J. DAVIS, 1977, *People of the Mediterranean. An essay on comparative social anthropology*, Routledge & Kegan Paul Ltd., Londres.

D.F. EICKELMAN, 2002, *The Middle East and Central Asia*, Pearson Education Uinc., Prentice Hall. Traduït al castellà com *Antropología del mundo islámico*, Ed. Bellaterra, 2003, cap. 3.

J.C. FLANDRIN, 1979, *Orígenes de la familia moderna*, Grijalbo, Barcelona.

D. M. HART; R. RAHA, eds., 1999, *La sociedad bereber del Rif marroquí. Sobre la teoría de la segmentariedad en el Magreb*, Universidad de Granada.

I. GONZÁLEZ, 2001, *La antropología social de los pueblos del Mediterráneo*, Editorial Comares, Granada.

B. KAYSER, 1986, *Les sociétés rurales de la Méditerranée. Recueil de textes anglo-américains réunis par ...*, Édisud, Aix.

J. MORILLA ET AL., 1997, *Impactos exteriores sobre el mundo rural mediterráneo*, Universidad de Alcalá de Henares-Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, Madrid.

J.G. PERISTIANY, ed., 1965, *Honour and Shame: the Values of Mediterranean Society*, Londres.

D. RIVET, 2002, *Le Maghreb à l'épreuve de la colonisation*, Hachette littératures, cap. VII.